

Hard gras
Forza Italia

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Hard gras
Forza Italia

Samengesteld door Hugo Borst,
Matthijs van Nieuwkerk en
Henk Spaan

HARDGRAS

Ambo|Anthos
Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten te regelen voor alle in dit boek opgenomen bijdragen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich alsnog tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 263 3997 4

© 2017, bij de diverse auteurs

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © VI-Images / Hollandse Hoogte

Foto redactie © Merlijn Doomernik

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Inhoud

Inleiding 9

SIMON KUPER

In gebroken Frans

(*Hard gras* 12, 1997) 11

HUGO BORST

The making of *Monument voor Van Basten*

Zijn laatste interview

(*Hard gras* 17, 1998) 22

EMILE SCHELVIS

Allessandro Nesta en de moderne kunst van
het verdedigen

(*Hard gras* 23, 2000) 42

EDWIN WINKELS

Milaan, Turijn, Valencia

(*Hard gras* 33, 2002) 57

LUIGI GARLANDO

De huwelijksnacht van Zaso en de mooie Denise

Waarom Dennis Bergkamp niet slaagde bij Inter

(*Hard gras* 34, 2003) 81

ZEGER VAN HERWAARDEN

De grote wedstrijd

(*Hard gras* 34, 2003) 96

TOMMASO PELLIZZARI

De Van Basten in mijzelf

(*Hard gras* 34, 2003) 115

GIULIANO PAVONE

Natuurlijk heette hij De blauwe tulp

Ruud Krol bij Napoli

(*Hard gras* 34, 2003) 123

ZEGER VAN HERWAARDEN

In de schaduw van Ruud Gullit

(*Hard gras* 45, 2005) 138

MARIO SCONCERTI

Uiteindelijk had-ie het gered

(*Hard gras* 47, 2006) 159

SIMON KUPER

Metten is weten

Het geheim van het Milanello Lab

(*Hard gras* 59, 2008) 162

EVA MARIA STAAL

De vloek van de scheids

Fluiten met Gilles de la Tourette

(*Hard gras* 67, 2009) 180

RAF SAUVILLER

Francesco Totti: het kwaad op het middenveld

(*Hard gras* 75, 2010) 191

EMILIANO FABBRI

De valk van Utrecht

Wesley Sneijder treedt in de voetsporen van Lothar Matthäus

(*Hard gras* 75, 2010) 206

FRANK HEINEN

Het Bergamini Mysterie

(*Hard gras* 98, 2014) 217

DAVID ENDT

De Inter Formule

(*Hard gras* 103, 2015) 229

MARTIN VAN NECK

Voetballen in het Vaticaan

(*Hard gras* 112, 2017) 241

Inleiding

Aan het begin van de jaren tachtig speelde ik een partijtje op zo'n typisch Italiaans veld achter de kerk, met een verharde ondergrond: een combinatie van grind, gravel en leem. Er waren geen slidings maar wel technische hoogstandjes en een bal die rolde. De wedstrijd begon om een uur of negen 's avonds, het kunstlicht brandde en de pastoor deed ook mee.

Ken je zo'n avond?

Korte Italiaanse kreten, het geluid van gypnen die over de korrelige bodem glijden, om het halfuur een kerkklok die luidt en de geuren van bloeiende bloemen waar geen zweetlucht tegenop kan.

Het woord geluk wordt vaak misbruikt, maar toen ik scoorde en een Italiaanse bouwvakker me Rossi noemde, was ik heel dicht bij die grens en misschien eroverheen.

Aan drie kanten was het veld omsloten door flatgebouwen waarvan ramen en balkondeuren openstonden, waar de kleurrijke was zacht bewoog in de avondbries en oudere mannen die over de vensterbank hingen, commentaar leverden en soms applaudiseerden.

De pastoor miste voor open doel en riep '*cazzo*', wat je van een pastoor niet verwacht.

Het is moeilijk om iets als een cultuur te omschrijven, laat

staan te definiëren, maar ga naar een dorp in de heuvels van Lazio, Umbrië, Marche of de Abruzzen – het groene hart van Italië waar profvoetballers geboren worden –, zoek een pleintje en vraag of je mee mag doen en je wordt ondergedompeld in de Italiaanse voetbalcultuur, die je er met één keer douchen echt niet afwast.

Henk Spaan

SIMON KUPER

In gebroken Frans

Sommige data vergeet je niet. Zo weet ik nog dat het zondag 4 oktober 1992 was toen ik voor het eerst Isabelle ontmoette. Op die dag moest Lazio Roma namelijk in het Stadio Olimpico tegen Parma spelen. Ik had destijds een merkwaardig beroep: ik reisde rond de wereld om een boek over voetbal te schrijven (*Voetbal als oorlog*, ik kan het u aanbevelen). Helaas bedroeg mijn budget voor het hele jaar slechts f 15.000. Entreegeld voor wedstrijden had ik niet, dus schreef ik vanuit Boedapest een brief aan Lazio met het verzoek om een perskaartje.

Die zondagochtend 4 oktober meldde ik mij bij het Olympisch Stadion. Ik heb in mijn leven één ding geleerd: als je ergens aankomt en zegt 'Mijn naam staat op de lijst', staat je naam nooit op de lijst.

'Je naam staat niet op de lijst voor een perskaart,' zei een jonge Laziobobo. Van mijn brief wist hij niets. Ik vertelde hem het adres waar ik die heen had gestuurd. Hij knikte: dat was inderdaad het clubkantoor geweest tot 1963.

Ik begon een beetje te huilen (ik was dan ook pas tweeëntwintig jaar). Ik móést de wedstrijd zien, maar ik had geen geld voor een kaartje. Ook op het gezicht van de bobo verschenen tranen, maar hij kon me niet helpen.

Verslagen liep ik terug naar mijn jeugdherberg, naast het stadi-

on. Die leek op een Bulgaars strandhotel: te veel gasten, en de meesten spoelden de wc na gebruik niet door.

In de kantine kreeg ik de slechtste maaltijd van Italië opgeschept. Ik koos een tafeltje met uitzicht op twee Franse meisjes, die met een Amerikaanse sufferd praatten. Het ene meisje, Virginia naar later bleek, was klein en mollig, met uitstekend verzorgd, golvend, lichtbruin haar. Naast haar zat Isabelle: lang, zwart, krullend haar, afgemeten gelaatstrekken, en de statige houding van een Amazonekoningin. Iets in haar trok mij aan.

Al gauw viel de stoel van de sufferd achterover, en kwam hij naar me toegelopen. ‘Hé,’ zei hij.

‘Hé,’ zei ik.

Volgens oud gebruik wisselden wij biografieën en reisschema’s uit. Daarna zei de sufferd, wiens naam mij alweer ontschoten was: ‘Het is in dit hotel niet leuk. Ik heb aan Isabelle en Virginia voorgesteld dat wij samen iets anders zoeken. Zij zeiden dat ik een makker moest vinden, zodat we twee tweepersoonskamers kunnen nemen. Wil jij mijn makker zijn?’

‘Ja,’ zei ik. Ik schudde Isabelle en Virginia elk de hand, keerde terug naar het Olympisch Stadion, kocht voor *f* 35 een kaartje en zag Lazio met 5-2 van Parma winnen.

Na de wedstrijd vonden wij een hotelletje in het centrum. Het had geen tweepersoonskamers meer, dus deelden wij vieren een zaaltje. Ik sliep in het bed bij het raam, de sufferd naast mij, dan Virginie, en bij de deur Isabelle.

Mijn wereldreis had de jaloezie van mijn vrienden gewekt. De meesten van hen werkten als beginnende accountants of advocaten – eentje verkocht zelfs donuts in het centrum van Oxford – en het leek hun wel leuk de wereld door te reizen, de Engelse winter over te slaan en voetbalwedstrijden te kijken. Van nature ben ik echter een puritein. Het was mijn bedoeling iedere dag keihard te werken.

Tot Rome had ik me daar vrij strak aan gehouden. In twee maanden had ik slechts drie keer een week vakantie genomen: in Berlijn, Sint Petersburg en Praag. In Rome zou ik gewoon werken. Het boek moest een succes worden: van Moskou tot Barcelo-

na lag ik 's nachts wakker van de angst voor slechte recensies. Dan zou ik nooit meer in Londen kunnen uitgaan.

De ochtend na Lazio-Parma kocht ik dus *La Gazzetta dello Sport* – ‘*E il morte di catenaccio*’ schreven ze over de wedstrijd – en ging kort ontbijten met Isabelle, Virginie en de sufferd. Wij zaten in een veertiende-eeuws straatje buiten op een terras. De zon scheen. De sufferd praatte met Virginie, zij las de *Libération*, en voor mij bleef Isabelle over.

Isabelle was twintig jaar oud, kwam uit een katholiek dorpje in de bergen nabij Grenoble, had een strenge vader, studeerde in Lyon en sprak perfect Engels. Ze had Virginie ooit op vakantie ontmoet, en het had gewoon geklikt. Ook vroeg Isabelle veel over mij. Ze had een leuke stem.

Ik zou die dag mijn interviews in Rome regelen. Dat was in ieder land moeilijk; je moest een telefoon vinden en muntjes voor de telefoon; je moest een telefoonnummer weten; en je moest de taal goed genoeg beheersen om eventuele secretaresses te verstaan, wat bijvoorbeeld in het Litouws best moeilijk is. Vastberaden vouwde ik de *Gazzetta* op en telde mijn kleingeld.

‘Ga je mee naar het Colosseum?’ vroeg Isabelle.

Wij dwaalden een paar uur door Rome, en toen wij het Colosseum vonden, bleek het entreegeld *f* 20 te bedragen. De sufferd en ik begonnen weg te slenteren.

Isabelle riep ons tot de orde. ‘Er is geen enkel probleem,’ zei ze. ‘We klimmen gewoon over dat hoge hek daar naar binnen.’ Ze wees strak omhoog.

De sufferd en ik lachten sufjes. Toen Isabelle en Virginie echter tien meter hoog in het hek hingen, moesten wij wel volgen. Isabelle en Virginie vonden het Colosseum ongelooflijk leuk.

Die middag hingen we wat in Rome rond en deden allerlei gratis dingen. 's Avonds bezochten we een café. De sufferd bestelde een rondje, en trok een triest gezicht. Hij had een verdrietige mededeling, zei hij. Terstond moest hij naar Griekenland afreizen. Hij meende dat hij er op 9 oktober met een vriend had afgesproken. Het kon ook 9 september zijn, dat wist hij niet meer, maar voor alle zekerheid moest hij erheen.

Hij vroeg of Isabelle en Virginie met hem mee wilden. Zij sloegen het aanbod af.

De volgende morgen snelde de sufferd het hotel uit. Hij had maar anderhalve dag om zijn treinkaartje te kopen, terwijl rugzakkers daar normaal gesproken drie tot vier dagen voor uittrekken.

Isabelle, Virginie en ik wandelden door Rome. We kwamen bij een park. In het park vonden wij een tafeltje. Daarnaast stond een grote boom, die schaduw gaf. Urenlang zaten wij aan het tafeltje en praatten over het leven. Isabelle en Virginie lachten om mijn grappen. Het bleek dat we na Rome allemaal naar Venetië moesten. We spraken af samen te reizen.

Toen we thuiskwamen, was de sufferd al vertrokken. Hij had een briefje achtergelaten waarop stond dat hij in de trein naar Istanboel zat. Dat lag op weg naar Griekenland, schreef hij. Ooit moesten we hem in South Dakota komen opzoeken.

De volgende dag had ik mijn enige interview in Rome, en wel met de chef sport van het dagblad *Il Repubblico*. Hij had grijs haar, een perfect Italiaans pak en glimmend bruine schoenen. Ik daarentegen was in Kiev voor het laatst naar de kapper geweest, en in mijn colbert zaten diepe rugzakafdrukken.

Wij spraken een kwartier lang over de cultuur van het Italiaanse voetbal. Hij ontkrachtte al mijn theorieën, maar was erg aardig.

Aan het einde vroeg hij: 'Hoelang ben jij eigenlijk journalist?' Ik glimlachte mysterieus. 'Eén dag?' vroeg hij.

Die avond wandelden Isabelle, Virginie en ik door de straten van Rome, te arm voor een café. Het begon te regenen. Samen schuilden wij in een nauwe deuropening. De zon ging langzaam onder, om ons heen rees een haag middeleeuwse kerken, en Isabelle stond licht doch merkbaar tegen mij aan gedrukt. Terug in het hotel telde ik in de keuken hoeveel kantjes aantekeningen ik had. Ik zat niet echt op schema. Als ik in dit tempo doorging, zou mijn boek zeventien pagina's lang worden.

Ik besloot maar moedeloos in de slaapkamer op bed te gaan liggen nukken. Mij ontgaat weinig, en toen ik de deur opende

merkte ik meteen dat er iets aan de kamer veranderd was. Maar wat? Al spoedig zag ik het: naast mij, in het door de sufferd verlaten bed, lag Isabelle.

Virginie keek me strak aan, en hief een wenkbrauw op een manier die aan James Bond deed denken.

Hoewel ik al twee maanden door de wereld reisde om een boek over voetbal te schrijven, had ik nog geen voetballers of voetbaltrainers gesproken. Daar was ik te bang voor. Zulke mensen waren voor mij onbenaderbare legendes. Daarom was Venetië voor mijn boek cruciaal. Daar zou ik Helenio Herrera interviewen, en hij was onmiskenbaar een legende. De man was bondscoach geweest van Spanje, Italië en Frankrijk (niet tegelijkertijd), trainer van het legendarische Inter Milan van de jaren zestig, en hij beveerde het catenaccio te hebben uitgevonden. Ooit had hij verklaard dat hij in een Italiaanse populariteitspoll achter Sophia Loren zou eindigen, 'maar alleen omdat zij een beter figuur heeft'.

Ik had hem normaliter dan ook nooit durven spreken. Maar gelukkig kende hij mijn oud-studiegenote Kate. De Herrera's hadden in de jaren zeventig ooit om de een of andere reden vakantie gevierd in Leeds, in het huis van Kate's burens.

'Weet je wel hoe beroemd die mensen zijn?' had ik Kate gevraagd.

'Jazeker,' zei Kate. 'Mevrouw Herrera is een vooraanstaand modeontwerpster.'

De Herrera's hadden mij in hun palazzo thuis te eten uitgenodigd. Het verhaal moest het hoogtepunt van mijn boek worden, want Kate kende geen andere voetballegendes.

Er was maar één probleem: de taal. Volgens Kate sprak Herrera Spaans, Frans, Italiaans en redelijk Arabisch. Ik had echter op school slecht opgelet. Ik hoopte dat zijn vrouw voor ons zou vertalen. De vragen kon ik wel in mijn miserabel Frans opstellen.

Isabelle en Virginie raadden mij aan dat vooral niet te doen. 'Mensen die Frans spreken vinden mensen die slecht Frans spreken dom,' legde Isabelle uit. Zij en Virginie wilden mij echter wel helpen. Zo kwam het dat ik op de nachttrein naar Venetië aan twee betoverende Franse meisjes het levensverhaal van Helenio

Herrera vertelde. Ik vertelde over de jonge speler met een hartafwijking, die van Herrera op een koud strand moest meetrainen en die de volgende dag was overleden; over de Europacupwedstrijden die Herrera voor Inter had laten kopen; en over Omar Sivori, de Inter-speler die zo gek van Herrera werd dat hij tijdens een wedstrijd de bal naar zijn hoofd knalde. Isabelle en Virginie vertaalden mijn halfgare vragen in stendhaliaans Frans.

Wij maakten ons intussen een beetje zorgen. Om vijf uur 's ochtends zou de trein in Venetië stoppen. Het was echter ons vaste, bijna militaire ritme om om twaalf uur 's middags op te staan. Vijf uur was *out of the question*. Nu sprak ik destijds rudimentair Italiaans, genoeg om simpele ruzies met obers te kunnen voeren. Dat had indruk gemaakt op Isabelle, die het bijna vond opwegen tegen het feit dat zij leuker, charmanter, intelligenter en volwassener was dan ik. Isabelle zei dat ik de conducteur moest vragen ons om vijf uur te wekken.

Ik vond dat een slecht plan. De man zou subiet weigeren, zei ik. Italiaanse mannen deden namelijk onaardig tegen buitenlandse mannen. Het werd dan wel gezegd dat een vrouw alleen niet door Italië kon reizen, maar voor een man was het misschien wel even moeilijk, legde ik uit.

Dus schreef ik in krom Italiaans op een enveloppe: 'Wij moeten in Venetië uitstappen. Kunt u ons wekken?' Isabelle en Virginie gingen ermee naar de conducteur.

En om vijf uur 's ochtends kwam hij inderdaad dol enthousiast onze coupé binnenrennen.

In Venetië zagen wij op een terrasje aan de rivier de zon opgaan. Isabelle en Virginie verbeterden mijn vragen nogmaals. Wij vonden een hotel aan een verborgen piazza en namen een weldadige douche.

Het palazzo van de Herrera's bleek het mooiste huis waar ik ooit binnen was geweest. Mevrouw Herrera had het interieur verzorgd. Er hingen veel cartoons van mijnheer Herrera.

In zijn kantoortje praatte hij mij twee uur lang in het Frans de oren van het hoofd. Zijn ouders kwamen uit Andalusië, zei hij,

maar uit armoede waren ze naar Argentinië verhuisd. Daar was hij geboren. Maar omdat de familie arm bleef, verhuisden ze naar Marokko. Daar was hij met Fransen, Arabieren, Spanjaarden en Joden opgegroeid. Later was hij naar Parijs getrokken. Vervolgens had hij het moderne voetbal uitgevonden.

Herrera had niet alleen het *catenaccio* ontdekt, zei hij, maar ook *teambuilding*. Zijn spelers zaten voortdurend op trainingskamp. Tijdens lange wandelingen (goed voor de zuurstof) vroeg hij ze indringend of ze gelukkig waren. Ze moesten hem alles vertellen. ‘*Une équipe, une famille,*’ legde hij uit. ‘Wij hadden altijd één lange tafel voor het hele team. Ik zat aan het hoofd, en dan praatten we: “Hoe gaat het met je? Hoe gaat het met je vrouw?”’

Wij kregen die dag een perfecte lunch. Mevrouw Herrera schrok een beetje van mijn colbert, maar zij en haar dochter Luna waren aardig en beeldschoon. Ik kreeg wijn. Helios, de zoon van de Herrera’s, was in Bologna op de universiteit, en na een paar uur aan tafel merkte ik dat de familie mij als surrogaatkind beschouwde.

Mijnheer Herrera bleef me met schalen eten bestoken. ‘Laat dat!’ zei zijn vrouw. ‘Hij is geen speler van je.’ Mijnheer Herrera keek beschaamd. Mevrouw Herrera schonk nog wat dertig jaar oude wijn in. ‘Waarom blijf je niet bij ons logeren?’ vroeg zij.

Ik dacht na. Een paar dagen in het palazzo zou comfortabel zijn. Ik zou veel te eten krijgen. Ik beschouwde de Herrera’s inmiddels ook als familie. Voor mijn boek zou het nuttig zijn: vergelijkbaar met een paar dagen bij de familie Michels of Platini logeren. ‘Het enige probleem,’ zei ik, ‘is dat ik met twee Franse meisjes op reis ben.’ Wie weet zou mevrouw Herrera hen ook uitnodigen. Samen zou ik jarenlang met Isabelle en Virginie in het palazzo kunnen wonen.

‘Wat jammer toch,’ zei mevrouw Herrera.

Na de lunch leidde ik mijnheer Herrera aan de arm door de nauwe straten naar de tandarts. Iets in de situatie leek hij te herkennen, en hij begon mij over mijzelf te vragen, alsof wij de volgende dag tegen Juventus moesten. Hij raadde mij aan snel te trouwen.

Al gauw kreeg de wijn vat op mij en begreep ik geen woord meer van wat hij zei. Om een uur of vijf namen wij emotioneel afscheid.

Ik wandelde terug naar ons hotel. Het zou mijn laatste avond met Isabelle worden. Maar hoe zou ik mijn gevoelens kunnen uiten, met Virginie erbij? De situatie leek hopeloos.

In de slaapkamer lag Virginie op bed te kreunen. Ze was ziek, vertelde ze. Ik en Isabelle stonden er alleen voor, voegde ze eraan toe.

Wij gingen de straat op. Het was een warme vrijdagavond vroeg in oktober. Allebei hadden we 36 uur niet geslapen. We besloten in een winkeltje wat voedsel te kopen, en het ergens aan het water op te eten. Samen hadden we vierduizend lire.

Toen doemde plotseling de fles rode wijn op. Isabelle bestudeerde het etiket.

‘3.990 lire,’ zei zij.

We kochten de fles. Zittend op een stoeprand op de Piazza San Marco zagen we de zon ondergaan. Wij spraken ons medelijden uit met de rijke mensen op de terrassen naast ons. Wat hadden zij in hun leven, behalve eten en dat soort dingen?

Wij zoenden. Ik moest het toegeven: deze baan had zo zijn momenten.

Isabelle keek mij in de ogen. ‘Weet je wat ik niet begrijp?’ zei zij.

‘Zeg het maar.’

‘Dat jij vijf jaar Frans hebt gehad op school maar praktisch geen woord spreekt.’

Wij begonnen Frans te spreken.

Ik weet niet hoe, maar na enkele minuten kwam een Franse zin volledig afgemaakt tot mij. Hij leek wel uit de lucht zijn komen vallen. ‘Isabelle,’ zei ik, ‘*Voulez-vous coucher avec moi?*’

Isabelle keek blij. ‘Dat is de eerste grammaticaal juiste zin die je hebt gezegd,’ zei ze. ‘Hoewel je mij best mag tutoyeren.’ Ze voegde eraan toe dat ze niet met mij naar bed zou gaan.

De volgende ochtend, op het station van Venetië, namen we afscheid. Ik ging naar Barcelona, Isabelle en Virginie terug naar Frankrijk. Isabelle huilde. Ik legde mijn armen om haar heen en zei troostend: 'Ooit zien we elkaar weer. Dat voel ik gewoon.'

'Nee,' zei Isabelle. 'Ik huil omdat ik spijt heb dat ik je heb gezond.'

Uitgebreid nam ik afscheid van Virginie. Zij schreef hun adressen in mijn boekje.

Twee weken later was ik weer thuis in Londen. 'Hoe was je reis?' vroegen mijn ouders.

'Wel leuk,' zei ik.

'Heb je nog leuke mensen ontmoet?'

'Ook wel.'

Een week na thuiskomst ontving ik een brief van Isabelle. Ik ben hem inmiddels weer kwijt, en de precieze tekst ben ik vergeten, maar het kwam hier op neer: Isabelle had tot haar grote verbazing ontdekt dat ze constant aan mij moest denken. Ze wilde weten of ik dat ook had.

Helaas verloor ik een dag later in de metro mijn adressenboekje. Nooit zou ik de brief van Isabelle kunnen beantwoorden.

Een week later ging ik weer op reis, naar Yaounde, de hoofdstad van Kameroen. Echt leuk was het er niet. Er heerste civiele onrust, en het werd als een onaanvaardbaar risico beschouwd om als blanke 's nachts naar buiten te gaan: vergelijkbaar met van een klif af springen of op de snelweg van Yaounde naar Douala rijden. In de Mission Presbyterienne, waar ik logeerde, zat ik dus iedere avond op de veranda samen met de eigenaar naar de radio te luisteren.

Ik werd snel eenzaam. Hoe langer ik in Yaounde zat, des te meer ik aan Isabelle moest denken. Helaas was ik haar adres kwijt, zodat ik haar nooit meer zou zien. Iedere dag in Yaounde hoopte ik dat ik haar toevallig zou tegenkomen. Op het laatst hoopte ik dat ik Virginie zou tegenkomen.

Op een ochtend bezocht ik in Yaounde het postkantoor. Waar-

om weet ik niet meer – misschien wilde ik er alleen maar doelloos rondhangen. Zoals altijd waren de marktkooplui op het plein voor *La Poste* blij mij te zien.

‘*Le petit français!*’ klonk het uit duizenden kelen. Langs schouderklopjes, huwelijksaanzoeken en bedelaars met vreselijke ziekten drong ik mij het postkantoor binnen.

Achter de loketten zag ik, in perfecte staat, de volledige telefoongids van Frankrijk uit het jaar 1983. Ik had een eureka-moment: daar moest het adres van Isabelle in staan!

Meteen daarop volgde een tweede eureka-moment: Isabelles achternaam was Grenier! En het dorpje waar ze vandaan kwam heette St. Genis-Laval!

Het dorpje St. Genis-Laval stond inderdaad in de telefoongids. Ook was er een familie Grenier. Sterker nog: er waren vier families Grenier. Mijn derde Eureka-moment: haar vader heette Jean!

Er waren twee J. Greniers.

Ik noteerde beide adressen, sprong in een gele Toyotataxi, en reisde, te opgewonden om met de andere passagiers te kletsen, terug naar de Mission. Daar schreef ik Isabelle in gebroken Frans de meest sensuele brief uit de wereldgeschiedenis. Eén van de twee Grenier-adressen leek me iets waarschijnlijker dan het andere. Ik schreef het op een envelop en nam een Toyota terug naar het postkantoor.

‘Ik wil deze brief naar Frankrijk sturen,’ vertelde ik de man achter het loket.

‘Dat raad ik u af, mijnheer,’ zei hij. ‘De mensen hier openen brieven naar het buitenland, in de hoop cheques te vinden.’

‘In mijn brief zit geen cheque,’ zei ik.

‘Dan gooien ze hem uit bittere teleurstelling weg, mijnheer.’

Weer thuis in Londen vond ik een envelop en stuurde mijn brief naar Isabelle. Mijn naam schreef ik niet op de omslag: als het adres verkeerd was, wilde ik niet dat een wildvreemde deze expliciete brief met mij zou associëren.

Mijn wereldreis ging verder, via Johannesburg, Rio de Janeiro